

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

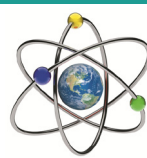
№10(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 422 sahifa,
2-oktyabr, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli oliy ta'lim boshqaruvida kommunikativ kreativlikni rivojlantirishning tashkiliy pedagogik mexanizmi	10
Mamatova Xilola Muxiddinovna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari: tizimli tahlil va strategik yondashuvlar	14
Zamira Nishanova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot va ijodiy faoliyat orqali o'zini namoyon etish ko'nikmalarini shakllantirish	17
Abdug'afforova Navbahoroy Botirjon qizi	
Raqamli sivilizatsiya davrida oliy ta'limda axborot-analitik kompetensiyani shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	22
Oybek Davlatov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda o'yin texnologiyalarining ahamiyati	27
Bekmuhammedova Muhliisa Abdusattarovna	
Jaloliddin Rumiy asarlarida komil inson va shaxsiy kamolot masalalari	33
Qodirova Madina Odiljon qizi	
Interfaol ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	37
Ergasheva Shaxnoza Baxtiyor qizi	
Rhythmic Gymnastics: a Harmony of Art and Sport	42
Hurshida Murzoyeva	
Sport to'garaklari mashg'ulotlarining talaba-yoshlar jismoniy rivojlanishiga ta'siri	46
Jabborova Sevara Asroqul qizi	
Inklyuziv ta'lim sub'yektlari hamkorligini boshqarishning innovatsion pedagogik mexanizmlari	51
Kuranboyeva Ozoda Xakimovna	
Maktabdan tashqari ta'lim muhitining o'quvchilar ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillari	57
Mexriniso Nosirova	
Yangi O'zbekistonda maktabgacha va maktab ta'limi tizimi uchun zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashning rivojlanish istiqbollari	61
Sodiqova Yulduzxon Maxamat qizi	
Integrating Culture in Language Teaching and Developing Intercultural Tolerance: Pedagogical Approaches and Classroom Implications	65
Tairova Ruzakhon Umidbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish texnologiyalari	71
Tursunbayeva Yulduz	
Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv ta'lim muhitining pedagogik-psixologik nazariy asoslari	75
Xakimov Utkirbek Ilhomjon o'g'li	
O'zbek xalq cholg'ulari orkestri ijrochiligi san'atining rivojlanish tarixi va uning pedagogik ta'limdagi o'rni ...	79
Miskinova Sabina Ziyadxon qizi	
Преодоление узбекско-русской лингвокультурной интерференции при текстоворждении студентов-филологов: методический аспект	85
Тахирова Маъсуда Абдужаббор кизи	
Инновационные методы преподавания русского языка в вузах Узбекистана: развитие коммуникативной и речевой компетенции учащихся	91
Шокаримова Камола Абдуллаевна	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yumshoq ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari....	98
<i>Yakubjonov Xasan Qahramonovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	103
<i>Umarov Xusniddin Egamboyevich</i>	
Sport maktabi o'quvchilarida yengil atletika intervalli mashg'ulotlari yordamida chidamlilikni oshirish	107
<i>Shuxrat Xudoyberdiyev Mamayusupovich, Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich</i>	
O'zbek va jahon adabiyoti matnlarini qiyosiy tahlil qilishda sun'iy intellekt va kompyuter lingvistikasining o'rni	112
<i>Sodikova Makhliyo</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan harbiy tarbiya metodlari	117
<i>A'zamov Inom Salimjonovich</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilar bilan ishlashda STEAM yondashuvidan foydalanish metodikasini takomillashtirish	121
<i>Abidjanova Vasila To'likinovna</i>	
Kommunikativ topshiriqlar asosida ingliz tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	129
<i>Prenova Gulsara Barlikbayevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik nutqiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	134
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Kasbiy ta'lim sifatini boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish	138
<i>Ne'matova Zarina Furqat qizi</i>	
Kimyoning asosiy tushuncha va qonunlarini aksiomatik asosda talqin qilishning ilmiy-pedagogik ahamiyati	141
<i>Kamolova Nargiza Ibragimovna</i>	
Моделирование процесса формирования патриотизма у курсантов на основе культурного наследия казахской и узбекской интеллигенции	147
<i>Малдыбаев Куандик Бекбауович</i>	
Bo'lajak tarjimonlarda mumtoz asarlardagi leksik-frazeologik birliklarni tarjima qilish kompetensiyasini shakllantirish ("Firdavs ul-iqbol" asari misolida)	152
<i>Borasulova Dilnoza Dilmurodjon qizi</i>	
WHY I+1 is Not the ZPD: Reassessing Input-Based and Sociocultural Accounts of EFL Development	155
<i>Sattarova Zulxumor Nodirbek kizi</i>	
Лингвометодическая компетенция учителя русского языка: генезис понятия и структура в современной педагогической науке	159
<i>Икрамова Мунира Маруфжановна</i>	
Kasbiy axloq va pedagogik madaniyat masalasini tadqiq etishda ilmiy tadqiqot metodlarining o'rni va vazifalari	163
<i>Kazakov Shavkat Norqobilovich</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutq faoliyatida ijtimoiy muhitning psixologik roli	168
<i>Shadiyev Feruz Djaxonovich</i>	
Intellektida nuqsoni bo'lgan kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning so'z boyligini boyitishda o'yin texnologiyasidan foydalanish	173
<i>Xolmuxamedova Zilola Azimovna</i>	
PIRLS xalqaro baholash dasturida matn bilan ishlashning asosiy turlari va ularni boshlang'ich ta'limda qo'llash metodikasi	178
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Ona tili ta'limida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish	183
<i>Toshmatova Yulduz Olloqulovna</i>	
Kompetentlikka asoslangan ta'limda pedagogning kasbiy madaniyatining o'rni	190
<i>Xojamov Ilhomjon Rahmonaliyevich</i>	

Boshlang'ich ta'limda darslik va o'quv lug'atlari integratsiyasi asosida o'quvchilarning lingvistik-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	195
<i>Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi</i>	
Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning integrativ-metodik modelini takomillashtirish	201
<i>Ataboyeva Muxlisa Azimjon qizi</i>	
Raqamli ta'lim nazariyasi va metodikasi asosida oliy ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyatini takomillashtirish.....	209
<i>Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Safarov Azamat Rasul o'g'li</i>	
Inklyuziv ta'limda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos pedagogik yondashuvlarni tashkil etish	214
<i>Avazova Ozoda Ashurali qizi</i>	
Integrativ yondashuv asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishning pedagogik texnologiyalari ...	219
<i>Abdusabirova Laylo Azizjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining imloviy savodxonligini oshirish usullari	224
<i>Ashurova Zilolaxon Baxodir qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda Jeopardylabs platformasi asosidagi o'yin-topshiriqlarnig dars samaradorligidagi ahamiyati.....	229
<i>Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna</i>	
Tasviriy san'at talabalarida perseptiv qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	233
<i>Bazarova Muyassarxon Maxamadyusubovna</i>	
What Trainee English Teachers Notice in AI-Generated Assessment Tools: Fault Detection in Two Tesol Cohorts	238
<i>Dildora Kdirbayeva</i>	
Zamonaviy didaktik vositalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kometensiyasini rivojlantirish mexanizmi.....	246
<i>Ergasheva Ma'mura Suyunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi asosida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning pedagogik asoslari.....	250
<i>Ergasheva Umrinisso Komilovna</i>	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning diagnostik mezonlari va ko'rsatkichlari ...	254
<i>Hamraqulova Durdona Dilshod qizi</i>	
Parent Preparation for Meaningful Participation in Inclusive Education.....	258
<i>Muazzam Bakhtierovna Abdurakhmanova</i>	
Oliy ta'limning nofilologik yo'nalishlarida til ta'limi darsliklari mazmunini bosqichma-bosqich loyihalash	262
<i>Muxamedova Muhlisa Avazjon qizi</i>	
Interyer dizayn ta'limida sun'iy intellekt: bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	268
<i>Rustamov Kamoliddin Ziyodulla o'g'li</i>	
Differences Between Professional and Amateur Boxing	273
<i>Shuhrat Dilmuradov</i>	
Лингводидактический потенциал интерактивного обучения в развитии речевой компетенции пятиклассников.....	277
<i>Ергашева Эльвира Владимировна</i>	
Теория, метод и профессиональное действие: пути модернизации дисциплины "Методика преподавания родного языка" в педагогическом вузе.....	281
<i>Шоира Баймурадовна Бабаева</i>	
Yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan kognitiv-grafomotor mashqlar tizimi	285
<i>Rashidova Saida Ravshonbek qizi</i>	
4-sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	289
<i>To'xtaxo'jayeva Shaxnoza Muhammadumar qizi</i>	

Ingliz tilini o'qitishda formativ baholash tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari	294
<i>Allayarova Muhabbat Xudayarovna</i>	
Pedagogical Conditions for Establishing an Integrative Approach to Developing Students' Didactic Competence	300
<i>Orazova F. O.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida empatik liderlikka asoslangan boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	306
<i>Umarova Moxinur Shukuroxunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining pedagogik faoliyatini metodik loyihalashning zamonaviy holati va mavjud muammolari.....	312
<i>Temirova Shahloxon Xoshimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik tafakkurni rivojlantirishning kognitiv-lingvodidaktik asoslari	317
<i>Abdullayeva Dilovar Bahrullayevna</i>	
"Avesto" ta'limotida ma'naviy-axloqiy qarashlarning pedagogik xususiyatlari	321
<i>Aliyev Islambek Tursinbayevich, Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi</i>	
O'quvchilarda milliy tuyg'ularni shakllantirishning ilmiy – pedagogik asoslari	326
<i>Begmatova Nasiba Safarbayevna</i>	
Fizikadan nostandart va olimpiada masalalarini yechish orqali o'quvchilarning muhandislik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	330
<i>Jo'rayev Farxod Isroilovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda divergent-kasbiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirishda kreativ yondashuvning didaktik imkoniyatlari.....	338
<i>Xolbo'tayeva Dilfuza Usmon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarining pedagogik imkoniyatlari.....	346
<i>Norova Nargiza Xalmamat qizi</i>	
Katta yoshdagi ayollarda metabolik salomatlikni yaxshilashga yo'naltirilgan sog'lomlashtiruvchi jismoniy mashg'ulotlar metodikasi	350
<i>Ruziyeva Raxima Bobojonovna</i>	
Technology-Integrated English Writing Instruction: a Tpack-Based Approach to Competence Development.....	357
<i>Omonova Maftuna Shermatovna</i>	
Disleksiyali o'quvchilar bilan individual ishlashning psixologik-pedagogik asoslari	362
<i>Toshpo'latova Go'zal Fayzullo qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini jismoniy va ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda o'lkashunoslik-turistik faoliyatning integrativ pedagogik modeli (Qashqadaryo viloyati misolida).....	366
<i>Yodgorov Mansurjon Abduraximovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan ingliz tili ta'limida foydalanishning ahamiyati	372
<i>Buriyeva Zarnigor Tolibjonovna</i>	
Ko'p qirrali figuralarni o'rgatishda raqamli platformalardan yoki dasturlardan o'rganish metodikasi	376
<i>Uraimova Durdona Baxodirjon qizi</i>	
O'zbekiston va Amerika Qo'shma Shtatlari ta'lim tizimida maktab boshqaruvining innovatsion mexanizmlarini qiyosiy tahlil qilish	381
<i>Jamolov Fazliddin Nuriddin o'g'li</i>	
Sun'iy intellektli o'quv vositalarini yaratuvchi ta'lim muhitlarining qiyosiy tahlili.....	387
<i>Sadikova Dilshoda Aminjon qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarida mediatarbiya orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi...	392
<i>Umirzoqova Malika Mamadi qizi</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarining liderlik kompetentligini raqamli kollaborativ faoliyatda rivojlantirish bo'yicha xorijiy yondashuvlar.....	397
<i>Sanayeva Sogdiana Ziyadullayevna</i>	

Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli ijodkorlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	403
Sotbarova Dिल्фуза İlhom qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida produktiv muloqot ko'nikmalarini akmeologik yondashuv va storytelling texnologiyasi asosida rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	409
Turdiyeva Feruza Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida individual yondashuvning yetishmasligi va ta'lim sifatiga ta'siri.....	417
Xushnazarova Ma'mura Nodirovna, Mannopova Nilufar Ziyovuddin qizi	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING INGLIZ TILIDA PRODUKTIV MULOQOT KO'NIKMALARINI AKMEOLOGIK YONDASHUV VA STORYTELLING TEXNOLOGIYASI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

Turdiyeva Feruza Sobirjon qizi

Yashnobod tumani 30-maktab ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida produktiv muloqot ko'nikmalarini akmeologik yondashuv va storytelling texnologiyasi asosida rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning nazariy va amaliy asoslari tadqiq etilgan. Tadqiqotda akmeologik yondashuvning individual rivojlanish, motivatsiya, o'zini namoyon qilish va refleksiya tamoyillari storytelling texnologiyasining narrativ, emotsional, vizual va kommunikativ imkoniyatlari bilan integratsiyalashgan. Ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, pedagogik modellash, kuzatish va diagnostik baholash metodlaridan foydalanildi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ingliz tili, produktiv muloqot, kommunikativ kompetensiya, akmeologik yondashuv, storytelling, hikoyalash, speaking, scaffolding, refleksiya, motivatsiya, ijodkorlik.

Abstract: This article examines the theoretical and practical foundations for improving the methodology of developing productive English communication skills among primary school students, based on an acmeological approach and storytelling technology. The study integrates the acmeological principles of individual development, motivation, self-expression, and reflection with the narrative, emotional, visual, and communicative capabilities of storytelling technology. Methods employed include the analysis of scientific-methodological literature, comparative analysis, pedagogical modeling, observation, and diagnostic assessment.

Key words: primary education, English language, productive communication, communicative competence, acmeological approach, storytelling, speaking, scaffolding, reflection, motivation, creativity.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и практические основы совершенствования методики развития продуктивных коммуникативных навыков на английском языке у учащихся начальной школы на основе акмеологического подхода и технологии повествования. В исследовании интегрированы принципы индивидуального развития, мотивации, самовыражения и рефлексии акмеологического подхода с нарративными, эмоциональными, визуальными и коммуникативными возможностями технологии повествования. Используются методы анализа научно-методологической литературы, сравнительного анализа, педагогического моделирования, наблюдения и диагностической оценки.

Ключевые слова: начальное образование, английский язык, продуктивная коммуникация, коммуникативная компетентность, акмеологический подход, повествование, рассказывание историй, говорение, поддержка, рефлексия, мотивация, креативность.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida xorijiy tillarni erta yoshdan o'rgatish o'quvchilarning kommunikativ, ijtimoiy va madaniy kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ingliz tilini boshlang'ich sinflardan o'qitishda o'quvchining til birliklarini bilishi bilan bir qatorda ulardan real kommunikativ vaziyatlarda foydalana olishi muhim pedagogik natija sifatida qaralmoqda.

O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'qitish sifatini oshirish davlat ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 2-fevraldagi PQ-53-son qarorida umumiy o'rta ta'lim muassasalarida xorijiy tillarni o'qitish samaradorligini oshirish, o'quvchilarning xorijiy tillarga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish hamda ta'lim mazmunini zamonaviy metodikalar asosida takomillashtirish vazifalari belgilangan ^[1].

Qarorda 2024/2025-o'quv yilidan boshlab xorijiy tillarni o'qitishning yangi mexanizmlarini bosqichma-bosqich joriy etish ham nazarda tutilgan.

Mazkur vazifalar boshlang'ich ta'lim bosqichida ingliz tilini o'qitish metodikasini takomillashtirish, ayniqsa o'quvchilarning produktive speaking ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metod va texnologiyalarni ishlab chiqishni talab etadi.

Produktiv muloqot ko'nikmasi o'quvchining ingliz tilida o'z fikrini mustaqil ifodalashi, savol berishi, savolga javob berishi, suhbatni davom ettirishi, voqea-hodisalarni izchil bayon qilishi hamda berilgan vaziyat asosida yangi nutqiy birliklarni yaratishi bilan tavsiflanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishning o'ziga xosligi shundaki, bu yoshdagi o'quvchilar ko'rgazmalilik, emotsional ta'sir, o'yin, hikoya va faol ishtirok asosidagi topshiriqlarga yuqori darajada ehtiyoj sezadilar.

Shu nuqtayi nazardan, storytelling, ya'ni hikoya asosida o'qitish texnologiyasi alohida metodik ahamiyat kasb etadi.

Storytelling o'quvchiga til materiallarini alohida so'z va grammatik qoidalar sifatida emas, balki qahramon, voqea, muammo va yechim bilan bog'langan yaxlit kommunikativ kontekstda o'zlashtirish imkonini beradi.

2024-yilda Zhou va Chinokul tomonidan olib borilgan tadqiqotda storytelling topshiriqlarida mediated prompts, ya'ni bosqichma-bosqich nutqiy tayanchlardan foydalanish yosh o'quvchilarning ingliz tilidagi speaking qobiliyatlarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlangan [2]. Tadqiqot 8 hafta davomida olib borilgan bo'lib, mualliflar bunday yondashuv o'quvchilarning zaif tomonlarini aniqlash va individual pedagogik ko'makni moslashtirish imkonini berganini qayd etadi.

2025-yildagi sistematik adabiyotlar sharhida esa 2020–2024-yillarda olib borilgan 20 ta empirik tadqiqot tahlil qilinib, digital storytellingning kommunikatsiyaga tayyorlikni rivojlantirishdagi mexanizmlari sifatida shaxsiy ifoda, kognitiv faollik, emotsional qo'llab-quvvatlash, hamkorlik va multimodal vositalardan foydalanish ajratilgan.

Yosh EFL o'quvchilarining motivatsiyasi va topshiriqqa jalb etilishi bo'yicha 2025-yilgi sistematik sharh ham interaktiv, o'yinli, texnologiyaga asoslangan va hamkorlikdagi topshiriqlar yosh o'quvchilarning motivatsiyasi va engagement darajasini kuchaytirishi mumkinligini ko'rsatadi.

Biroq storytellingning o'zi o'quvchining kommunikativ rivojlanishini avtomatik ravishda ta'minlamaydi. Hikoyani tinglash va uni yoddan takrorlash reproduktiv faoliyat bo'lib qolishi mumkin. Shuning uchun o'quvchini reproduktiv hikoyalashdan produktiv va ijodiy muloqotga olib boradigan pedagogik mexanizm zarur.

Mazkur maqolada ana shunday mexanizm sifatida akmeologik yondashuv taklif etiladi.

Akmeologik yondashuv shaxsning mavjud imkoniyatlarini aniqlash, individual rivojlanish trayektoriyasini shakllantirish, motivatsiyani qo'llab-quvvatlash, o'z-o'zini rivojlantirish va yuqori natijaga bosqichma-bosqich erishishga yo'naltiriladi.

Shu sababli tadqiqotning konseptual g'oyasi quyidagicha ifodalanadi: Storytelling o'quvchiga kommunikativ mazmun beradi, akmeologik yondashuv esa ushbu mazmun asosida individual rivojlanish trayektoriyasini tashkil etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

“Leksik mahorat” tushunchasi rus psixologlari, psixolingvistlari (I.A. Zimniaya, A.R. Luriya, A.A. Leontiev va boshqalar) va o'qituvchilarning (E.I. Passov, S.F. Shatilov va boshqalar) asarlarida bir necha bor o'rganilgan. E.N. Solovyova leksik mahoratni “ma'lum bir nutq vazifasiga qarab, uzoq muddatli xotiradan so'z standartini darhol eslab qolish va uni nutq zanjiriga kiritish qobiliyati” deb ta'riflaydi ^[3]. E.I. Passovning fikriga ko'ra, leksik mahorat vaziyatdagi birliklarni tanlash va birlashtirish o'rtasidagi moslikni aniqlashga asoslangan va mahoratning o'zi ikkita operatsiya bilan bog'liq: eslab qolish operatsiyasi va so'zlarni birlashtirish operatsiyasi.

Ingliz tilini o'rganish jarayonida barcha ko'nikmalar, shu jumladan leksik ko'nikmalar ham nutq harakatlarini bajarish orqali shakllanadi. Leksik ko'nikmaning tuzilishi nutq harakati tuzilishidan ajralmasdir va shuning uchun leksik birliklarning tovush shaklini, ularni tanlash va birlashtirish operatsiyalarini va nutq vazifasini o'z ichiga oladi. Leksik ko'nikmaning barcha komponentlari bir-biri bilan chambarchas bog'liq va ulardan birini ajratib qo'yish butun ko'nikma tuzilishining buzilishiga olib keladi ^[4].

Boshlang'ich maktabda ingliz tilini o'qitishning asosiy amaliy maqsadlaridan biri yosh o'quvchilarda leksik ko'nikmalarni rivojlantirishdir, bu esa leksik birlikni maqsadga mos ravishda tanlash va uni samarali nutqda boshqa birliklar bilan to'g'ri birlashtirishning avtomatlashtirilgan harakati hamda retseptiv nutqda avtomatlashtirilgan idrok va ma'no bilan bog'liqlikdir ^[5].

Ma'lumki, xorijiy tillarni o'rganishda lug'atga alohida e'tibor qaratiladi, chunki u og'zaki muloqotning yetakchi komponenti sifatida o'rganilayotgan tilning grammatikasi va fonetikasi bilan o'zaro ta'sir qiladi. Lug'at yordamida insonning barcha fikrlari va his-tuyg'ularini ifodalash mumkin^[6].

Akmeologik texnologiyalarning asosiy maqsadi "insonning o'zini o'zi anglashida o'zini anglash, o'zini rivojlantirish va o'zini anglash uchun zarur bo'lgan ehtiyojni shakllantirish va mustahkamlash, shaxsiy va professional o'zini o'zi anglash uchun maxsus texnikalardan foydalanish imkonini berishdir"^[7].

Kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlaridan biri ingliz tilini o'rganishga sotsiomadaniy yondashuv bo'lib, u turli madaniyatlarga mansub sub'ektlar o'rtasidagi o'zaro ta'sirni o'z ichiga oladi va "fuqarolik tinchligi va totuvligi pedagogikasi kontekstida madaniyatlararo xorijiy til muloqotini" o'qitishga qaratilgan^[8].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini quyidagi yondashuvlar tashkil etadi:

- kommunikativ yondashuv;
- shaxsga yo'naltirilgan yondashuv;
- faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv;
- akmeologik yondashuv;
- storytelling texnologiyasi;
- scaffolding;
- refleksiv yondashuv.

Kommunikativ yondashuv o'quvchining tildan real muloqot vositasi sifatida foydalanishini nazarda tutadi. Akmeologik yondashuv esa o'quvchining rivojlanish jarayonini individual imkoniyatlari bilan bog'laydi.

Ushbu ikki yondashuv storytelling texnologiyasi bilan birlashtirilganda quyidagi metodik zanjir hosil bo'ladi: Motivatsiya → Hikoya → Anglash → Tayanch → Qayta hikoyalash → Muloqot → Ijodiy hikoya → Refleksiya.

Tadqiqot metodlari. Maqolani ishlab chiqishda quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish;
- qiyosiy tahlil;
- kontent-tahlil;
- pedagogik modellashtirish;
- pedagogik kuzatuv;
- diagnostik topshiriqlarni loyihalash;
- refleksiv baholash;
- metodik tizimlashtirish.

TAHLIL VA NATIJALAR

A-STORY modelining didaktik mexanizmi, tadqiqot natijasida A-STORY modelining asosiy mexanizmi quyidagicha ifodalandi:

Input → Guided Practice → Interaction → Independent Production → Reflection.

Mazkur mexanizmida o'qituvchining roli ham bosqichma-bosqich o'zgaradi.

Bosqich	O'qituvchi roli	O'quvchi roli
Aim	Maqsadni belgilaydi	Maqsadni anglaydi
Stimulate	Qiziqish uyg'otadi	Taxmin qiladi
Tell	Hikoyani taqdim etadi	Tinglaydi va anglaydi
Organize	Tayanch beradi	Voqealarni tartiblaydi
Reproduce	Yo'naltiradi	Hikoyani qayta tuzadi
Your Story	Minimal yordam beradi	Mustaqil hikoya yaratadi
Reflection	Savollar beradi	O'z faoliyatini baholaydi

Bu yerda metodikaning markaziy tamoyili “ko'proq pedagogik yordamdan kamroq pedagogik yordamga” o'tishdan iborat.

Storytelling topshirig'ining rivojlanish darajalari, produktiv muloqot ko'nikmasini shakllantirish uchun topshiriqlar to'rt darajada tashkil etiladi.

I daraja - Reproduktiv

- Listen and repeat.
- Match the picture and word.
- Put the pictures in order.
- Answer the questions.

Bu bosqichda asosiy maqsad til materialini anglash va qayta ishlab chiqishdir.

II daraja - Reproduktiv-interaktiv

- Tell your partner.
- Ask and answer.
- Describe the picture.
- Find out what happened.

Bu bosqichda o'quvchi boshqa o'quvchi bilan muloqotga kirishadi.

III daraja - Produktiv

- Continue the story.
- Change the ending.
- Add a new character.
- Tell the story from another character's perspective.

Bu bosqichda o'quvchi tayyor mazmunni o'zgartira boshlaydi.

IV daraja - Ijodiy-akmeologik

- Create your own story.
- Tell a different ending.
- Explain why the character acted in this way.
- What would you do?

Bu bosqichda o'quvchi til vositalaridan foydalanib o'z mazmunini yaratadi.

Produktiv muloqot ko'nikmalarini diagnostika qilish uchun quyidagi mezonlar taklif etiladi:

Mezoni	Past daraja	O'rta daraja	Yuqori daraja
Lug'at	Tayanch so'zlarni takrorlaydi	Yangi so'zlarni qo'llaydi	So'zlarni vaziyatga mos tanlaydi
Grammatik nutq	Ko'p yordam talab qiladi	Sodda gaplar tuzadi	Asosiy konstruksiyalarni mustaqil qo'llaydi
Ravonlik	Ko'p pauza qiladi	Qisqa nutq hosil qiladi	Fikrini nisbatan ravon davom ettiradi
Interaktivlik	Savolga javob beradi	Savol-javobda qatnashadi	Savol beradi va suhbatni davom ettiradi
Hikoyalash	Tayyor modelga tayanadi	Tayanch asosida hikoya qiladi	Mustaqil hikoya yaratadi
Ijodkorlik	Mazmunni takrorlaydi	Mazmunni qisman o'zgartiradi	Yangi mazmun yaratadi
Refleksiya	O'zini baholay olmaydi	Oddiy baholaydi	O'z rivojlanish yo'nalishini belgilaydi

Har bir mezonni 1-3 ballik shkala asosida baholash mumkin.

Maksimal ko'rsatkich: 21 ball.

Bunda baholashning asosiy maqsadi o'quvchilarni o'zaro reytinglash emas, balki individual rivojlanish dinamikasini aniqlashdan iborat.

Metodik mashg'ulot namunasi

Masalan, "The Lost Puppy" mavzusida dars quyidagicha tashkil qilinishi mumkin.

1-bosqich

O'qituvchi kuchukchanning rasmini ko'rsatadi:

"Where is the puppy?"

O'quvchilar taxmin qiladilar.

2-bosqich

O'qituvchi qisqa hikoyani o'qiydi.

"A little puppy is lost. He walks in the park. He sees a boy. The boy helps him find his home."

3-bosqich

O'quvchilar story mapni to'ldiradilar:

Who? → Where? → Problem? → Help? → Ending?

4-bosqich

Juftlikda qayta hikoyalash:

"The puppy was lost. He walked in the park..."

5-bosqich

Ijodiy topshiriq:

"What happened next?"

O'quvchi o'z variantini yaratadi.

6-bosqich

Refleksiya:

"I can tell a story."

"I can ask questions."

"I can use new words."

Shunday qilib, bitta hikoya asosida tinglash, lug'at, speaking, interaksiya, ijodkorlik va refleksiya birlashtiriladi.

Metodikaning samaradorlik mexanizmi, taklif etilayotgan metodikaning asosiy pedagogik mexanizmi quyidagicha:

- Story context
- Vocabulary activation
- Comprehension
- Scaffolding
- Retelling
- Interaction
- Creative production
- Reflection

Ushbu mexanizm o'quvchining tayyor nutqni qabul qilishidan mustaqil nutq yaratishiga tomon harakatini ta'minlaydi.

Zhou va Chinokulning tadqiqotida ham storytelling topshiriqlarida mediated promptsdan foydalanish yosh o'quvchilarning ingliz tilida speaking qobiliyatlarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlangan. Tadqiqotda bunday ko'maklar individual zaifliklarni aniqlash va o'quvchiga mos pedagogik yordam berish imkonini yaratgani qayd etilgan.

Bu natija A-STORY modelidagi Organize → Reproduce bosqichlarining nazariy-metodik asosini kuchaytiradi.

Tadqiqot natijalari storytellingni oddiy hikoya tinglash texnologiyasi sifatida emas, balki kommunikativ faoliyatni bosqichma-bosqich tashkil etuvchi pedagogik texnologiya sifatida ko'rish zarurligini ko'rsatadi.

Storytellingning muhim afzalligi - til materialining kontekstda berilishidir. O'quvchi "apple", "park", "friend", "lost" kabi so'zlarni alohida yodlash o'rniga ularni voqea tarkibida uchratadi va kommunikativ vazifada qayta qo'llaydi.

Bu esa yangi lug'aviy birliklarning mazmuniy bog'lanishini kuchaytiradi.

2024-yilgi tadqiqotda storytelling topshiriqlari yosh L2 o'rganuvchilar uchun speaking, vocabulary, grammar va pronunciationni rivojlantirish imkoniyatlariga ega ekani, shuningdek, o'qituvchi-o'quvchi interaksiasini rag'batlantirishi qayd etilgan.

Bundan tashqari, digital storytelling bo'yicha 2025-yilgi sistematik sharhda kommunikatsiyaga tayyorlikning rivojlanishida shaxsiy ifoda, kognitiv faollik, emotsional qo'llab-quvvatlash, hamkorlik va multimodal vositalarning roli ko'rsatilgan.

Bu jihat boshlang'ich ta'lim uchun ayniqsa muhim. Chunki kichik yoshdagi o'quvchi uchun ingliz tilida gapirish faqat lingvistik emas, balki psixologik va emotsional jarayon hamdir.

Akmeologik yondashuvning metodik ahamiyati

Storytellingni akmeologik yondashuv bilan birlashtirish uchta muhim pedagogik imkoniyatni yaratadi.

Birinchidan - individualizatsiya

O'quvchilarga bir xil hikoya asosida turli darajadagi tayanchlar berilishi mumkin.

Masalan:

- 1-o'quvchi - rasm + kalit so'zlar;
- 2-o'quvchi - faqat rasm;
- 3-o'quvchi - uchta kalit so'z;

yuqori tayyorgarlikdagi o'quvchi - mustaqil hikoya.

Ikkinchidan - rivojlanish dinamikasi

Akmeologik yondashuv o'quvchining natijasini faqat standart talab bilan emas, uning avvalgi natijasi bilan ham taqqoslashni nazarda tutadi.

Masalan, birinchi mashg'ulotda o'quvchi 3 ta gap tuzgan bo'lsa, keyingi bosqichda 5-6 ta gap tuzishi uning individual rivojlanish dinamikasi sifatida qayd etilishi mumkin.

Uchinchidan - refleksiya

O'quvchi o'zining:

- nimalarni bilishi;
- nimalarni o'rganganligi;
- qaysi so'zlardan foydalangani;
- qaysi vazifada qiynalgani;
- keyingi safar nimani yaxshilashi haqida fikr yuritadi.

Shunday qilib, akmeologik yondashuv storytellingni shunchaki qiziqarli metoddan rivojlantiruvchi metodik tizimga aylantiradi.

Storytelling va produktiv muloqot o'rtasidagi bog'liqlik

Tadqiqot asosida quyidagi pedagogik bog'liqlik taklif etiladi:

Hikoya mazmuni → Til materiali → Nutqiy tayanch → Muloqot → Mustaqil fikr → Ijodiy nutq.

Agar o'qituvchi storytellingni faqat:

"Listen and repeat"

darajasida qoldirsa, o'quvchi asosan reproduktiv faoliyat bilan chegaralanadi.

Agar hikoya:

"What happened?" → "Why?" → "What would you do?" → "What happened next?"

kabi savollar bilan davom ettirilsa, o'quvchi produktiv nutqqa o'tadi.

Shu sababli storytelling texnologiyasining samaradorligi uning qanday metodik tashkil etilishiga bevosita bog'liq.

Raqamli storytelling imkoniyatlari

An'anaviy storytellingdan tashqari raqamli storytelling ham boshlang'ich ta'limda qo'llanishi mumkin.

O'quvchilar:

- rasmlil digital story;
- audio hikoya;

- qisqa video;
- ovozli komiks;
- interaktiv story map yaratishlari mumkin.

2022-yildagi tadqiqotda digital storytelling asosidagi guruhli loyiha ingliz tilida speaking va ijodiy fikrlashni rivojlantirish bilan bog'liq ijobiy natijalarni ko'rsatgan. Tadqiqotda o'quvchilar ingliz tilida raqamli hikoyalar yaratish uchun kichik guruhlarda ishlagan.

Biroq boshlang'ich sinflarda raqamli vosita maqsadning o'zi emas, balki kommunikativ faoliyatni kuchaytiruvchi vosita sifatida qo'llanishi lozim.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagi jihatlarida namoyon bo'ladi:

- boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilidagi produktiv muloqot ko'nikmalarining lug'aviy, grammatik, ravonlik, interaktiv, ijodiy va refleksiv komponentlari tizimlashtirildi;
- akmeologik yondashuv va storytelling texnologiyasini integratsiyalashga asoslangan A-STORY metodik modeli ishlab chiqildi;
- o'quvchini reproduktiv hikoyalashdan produktiv va ijodiy muloqotga olib boruvchi bosqichli mexanizm taklif etildi;
- storytelling topshiriqlarini murakkablik darajasiga ko'ra reproduktiv, interaktiv, produktiv va ijodiy-akmeologik bosqichlarga ajratish taklif qilindi;
- o'quvchining faqat yakuniy natijasini emas, balki individual rivojlanish dinamikasini baholashga asoslangan mezonlar tizimi ishlab chiqildi.

Boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida mazkur metodikani joriy etishda quyidagi tavsiyalarga amal qilish maqsadga muvofiq:

1. Hikoyalar qisqa bo'lishi kerak.
2. Boshlang'ich sinf uchun 5-8 ta asosiy voqeadan iborat hikoyalar samarali tashkil etilishi mumkin.
3. Vizual tayanchlardan foydalanish lozim.
4. Rasmlar o'quvchining hikoya mazmunini anglashiga va mustaqil nutq yaratishiga ko'mak beradi.
5. Savollar oddiydan murakkabga qarab tuzilishi kerak. Who? → Where? → What? → Why? → What next?
6. O'qituvchi xatolarni haddan tashqari tuzatmasligi kerak.
7. Kommunikativ vazifa bajarilayotgan paytda asosiy e'tibor mazmunni yetkazishga qaratilishi, grammatik tuzatish esa mos bosqichda berilishi mumkin.
8. Har bir hikoya ijodiy topshiriq bilan yakunlanishi kerak.

Masalan:

- "Change the ending."
- "Add a new character."
- "What would you do?"

Refleksiya darsning majburiy komponentiga aylantirilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida produktiv muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish zamonaviy xorijiy til ta'limining muhim vazifalaridan biridir. Mazkur jarayonda faqat grammatik va lug'aviy bilimlarni shakllantirish yetarli bo'lmay, o'quvchining mustaqil fikr bildirishi, savol berishi, suhbatni davom ettirishi va ijodiy nutq yaratishi uchun kommunikativ sharoit yaratish talab etiladi.

Tadqiqot natijasida storytelling texnologiyasini akmeologik yondashuv bilan integratsiyalash boshlang'ich sinf o'quvchilarining produktiv muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishning metodik jihatdan istiqbolli yo'nalishi sifatida asoslandi.

Taklif etilgan A-STORY modeli: Aim → Stimulate → Tell → Organize → Reproduce → Your Story ketma-ketligida o'quvchini hikoyani tinglash va anglashdan mustaqil, ijodiy kommunikativ faoliyatga olib boradi.

Modelning asosiy metodik xususiyati - pedagogik scaffoldingning bosqichma-bosqich kamayishi va o'quvchining mustaqilligining ortib borishidir.

Akmeologik yondashuv esa mazkur jarayonda o'quvchining individual imkoniyatlari, motivatsiyasi, rivojlantirish dinamikasi va refleksiya qilishni hisobga olishga imkon beradi.

Shunday qilib, akmeologik yondashuv + storytelling + scaffolding + interaktiv muloqot + refleksiya integratsiyasi boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida produktiv muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning yaxlit modeli sifatida tavsiya etilishi mumkin.

Kelgusida mazkur modelni tajriba-sinovdan o'tkazish, tajriba va nazorat guruhlarini natijalarini pre-test va post-test asosida solishtirish, speaking fluency, vocabulary, interaction, creativity va willingness to communicate ko'rsatkichlari bo'yicha statistik tahlil qilish tadqiqotning empirik asoslarini yanada kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2024). Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'quvchilarini xorijiy til va zamonaviy kasblarga o'qitish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida. PQ-53-son, 2-fevral 2024-yil.
2. Zhou, H., & Chinokul, S. (2024). The effects of mediated prompts as dynamic assessment intervention to assist storytelling tasks on young students' English-speaking abilities. *rEFlections*, 31(3), 1434-1461.
3. Актуальные проблемы современного образования: опыт и инновации: материалы научнопрактической конференции (заочной) с международным участием: 27-28 ноября 2014 г. / отв. ред. А.Ю. Нагорнова. - Ульяновск: SIMJET, 2014. - 507с.
4. Гальскова Н.Д. Теория и практика обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: Учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учебных заведений / Н.Д. Гальскова - М.: Академия, 2004.
5. Успешный английский. Системный подход к изучению английского языка / Татьяна Камянова. - Москва: Эксмо, 2017. - 480 с.
6. Щукин А.Н. Теория обучения иностранным языкам (лингводидактические основы) / А.Н. Щукин. - М.: ВК, 2012. - 335 с.
7. Штарина А.Г., Английский язык. Компетентностный подход в преподавании., изд - во "Учитель", г. Волгоград, 2008.
8. Малова А.В. и др. Диалог культур. Развитие коммуникативной и лингвострановедческой компетенции учащихся. Английский язык. Изд-во "Панорама", г. Волгоград, 2006.
9. Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
10. Ellis, G., & Brewster, J. (2014). *Tell It Again! The Storytelling Handbook for Primary English Language Teachers*. British Council.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.